

Advies 25: verscherpt toezicht op testaanbieders en verbetering CoronaCheck app
Begeleidingscommissie Digitale Ondersteuning Bestrijding Covid-19

6 augustus 2021

Inleiding Begeleidingscommissie

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft een Begeleidingscommissie ingesteld die de Minister zal adviseren over digitale ondersteuning bij de bestrijding van Covid-19. De begeleidingscommissie brengt naast gevraagde adviezen ook ongevraagde adviezen uit.

Onderstaande betreft een advies over de noodzaak van proactieve controle op commerciële testaanbieders, onder ander met betrekking tot data-integriteit, data-reductie en het verbod op het verzamelen van DNA en andere 'test-bijvangsten'. Tevens benadrukt de commissie dat de digitale verbindingen van en naar commerciële testcentra (System of Systems) alsook de testcentra zélf beduidend vaker moeten worden onderworpen aan pentesten. Tot slot dringt de commissie aan op een vergaande verbetering van de CoronaCheck app gezien deze nu te fraudegevoelig is gebleken.

(1) De commissie adviseert daadkrachtige regie en toezicht op het data-beleid van commerciële testaanbieders en adviseert proactieve controle op data-vernietiging.

De commissie constateert dat in het kader van de Covid-19 bestrijding er ongekend veel datapunten zijn ontstaan met gezondheidsgegevens van Nederlandse burgers. Tevens blijkt dat commerciële testaanbieders uiteenlopende bewaartermijnen van testdata hanteren. Dit is inclusief gevallen waarbij in privacyverklaringen bewaartermijnen van 20 jaar worden vermeld, welke in strijd zijn met de Tijdelijke wet coronatoegangsbewijzen. Op grond van die wet geldt een wettelijke bewaartermijn van ten hoogste vier weken voor negatieve testuitslagen en ten hoogste een jaar voor positieve testuitslagen. De commissie stelt op basis van de gepubliceerde privacyverklaringen vast dat er een aanzienlijk risico bestaat dat de wettelijke bewaartermijnen door testaanbieders worden geschonden. De commissie is van mening dat het opslaan van in ieder geval negatieve testuitslagen zo beperkt mogelijk moet worden. Positieve testuitslagen daarentegen zouden moeten worden overgedragen aan de GGD die deze dan vervolgens volgens de wettelijk bepaalde termijn bewaart.

Verder dient door de minister nadrukkelijk regie genomen te worden en opdracht gegeven te worden tot het (laten) controleren door onafhankelijke, terzake deskundige auditors of de wettelijke bewaartermijnen door alle testaanbieders correct worden nageleefd. De commissie kan zich niet aan de indruk onttrekken dat er mogelijk inconsistenties zitten in wat partijen in bijvoorbeeld een privacyverklaring opnemen (zoals ook in de vorige alinea geconstateerd) en de praktijk of service die de klant ontvangt. Herhaaldelijke controles op datavernietiging is daarin noodzakelijk, dit ook vanwege de schaal waarop deze gegevens momenteel opgeslagen worden.

Dit advies geldt ook voor tests die zijn uitgevoerd en dossiers die zijn aangemaakt *voordat* de Tijdelijke wet inwerking is getreden.

(2) De commissie adviseert continue en herhaaldelijke controle op de digitale beveiliging van commerciële testaanbieders alsook de verbindingen tussen testpartijen en bijv. het RIVM en de GGD.

De commissie hecht zeer aan de veiligheid van de aansluitingen en verbindingen van gebruikte bronsystemen bij commerciële testaanbieders. In navolging op eerdere adviezen benadrukt zij het belang van actuele controles op de digitale beveiliging van deze partijen en deze niet alleen te richten op één afzonderlijke partij maar een System-of-Systems benadering hierin te hanteren.

(3) De commissie adviseert een verbod op opslag van DNA, weefsel, stoffen of andersoortige 'bijvangst' bij het testen.

De commissie constateert dat sommige testaanbieders (uitdrukkelijk) melding maken dat zij géén DNA dan wel andersoortig persoonlijk materiaal opslaan. Mede hierdoor en gezien de wildgroei aan testaanbieders benadrukt de commissie dat elke vorm van 'bijvangst-verzameling' en '-bewaring' door testaanbieders van DNA dan wel andersoortig lichaamsmateriaal actief dient te worden bestreden en bestraft. Het Ministerie van VWS dient hierbij nadrukkelijk de regie te nemen en een controlesysteem te installeren en/of te faciliteren hiervoor. Dergelijke praktijken ondermijnen het – reeds fragiele – draagvlak voor testen in het kader van de bestrijding van Covid-19. Uitzonderingen hierop betreffen opslag van lichaamsmateriaal voor wetenschappelijk onderzoek of onderzoek in opdracht van het Ministerie van VWS/RIVM in het belang van de publieke gezondheid. Deze vormen van opslag zijn al gereguleerd in de Wet Medisch Wetenschappelijk Onderzoek met Mensen (WMO), de Wet Publieke Gezondheid (Wpg), en de AVG, en naleving wordt al streng gecontroleerd (zie bijvoorbeeld <https://www.ccmo.nl/>).

(4) De commissie constateert een noodzaak voor daadkrachtige verbetering van CoronaCheck.

De CoronaCheck app is in de praktijk in sommige gevallen nog te fout- en fraudegevoelig gebleken. In navolging op een vorig gegeven advies¹ en ook de tussentijdse resultaten van de CoronaCheck evaluatie, vraagt de commissie hier graag wederom aandacht voor.

Ook dient de controle van toegangsbewijzen met de CoronaCheck app te worden verbeterd. Uit onder ander het nalevingsonderzoek bij evenementen blijkt² dat 'mystery guests' zonder of met een verkeerd testbewijs naar binnen konden komen. Bij twee bezoeken werd een verkeerd testbewijs getoond maar werd wel toegang verleend zonder ID-check.

¹ Advies 23, Begel eidingscommissie DOBC: (Informatie)veiligheid en gebruik CoronaCheck (26 juli 2021)

² Doorlopende evaluatie CoronaCheck: Tussenrapportage juli 2021, opgesteld door het onderzoeksteam onder leiding van Prof. dr. Wolfgang Ebbers. Zie hiervoor ook: <https://coronacheck.nl/nl/faq/7-1-onderzoek-hoe-weten-we-of-coronacheck-werkt/>